

קבוצות נטייה, עמ' 1

שימו לב לפרדיגמות זמן הווה הנ"ל.

מתחיל	מדבר	נכנס	שר	רוקד	זכר יחיד
matxil	medaber	nixnas	šar	roked	
מתחילה	מדברת	נכנסת	שרה	רוקדת	נקבה יחיד
matxila	medaberet	nixneset	šara	rokedet	
מתחילים	מדברים	נכנסים	שרים	רוקדים	זכר רבים
matxilim	medab(e)rim	nixnasim	šarim	rok(e)dim	
מתחילות	מדברות	נכנסות	שרות	רוקדות	נקבה רבים
matxilot	medab(e)rot	nixnasot	šarot	rok(e)dot	
txl	dbr	$\begin{Bmatrix} k \\ x \end{Bmatrix} ns$	šr	rkd	שורש
הַפְעִיל	פְּעַל	נִפְעַל	קַל-ע"י	קַל-שְׁלֵמִים	שֵׁם מְסוּרָתִי

(הערה: נניח שהתנועה בסוגריים נשמטת כתוצאה של חוק פונולוגי ומשום כך היא נוכחת מבחינת המורפולוגיה.)

כפי שהמסורת הדקדוקית מכירה, כל אחת מהפרדיגמות האלה מייצגת דפוס נטייה אחר; הטבלה כוללת את השמות המסורתיות.

הלקסיקון העברי לא צריכה לרשום את הפרדיגמות של זמן הווה לרוקד, כותב, אוכל, וכו' בנפרד. במקום זה, אפשר לומר שכל אחד מהדפוסים האלה מהווה קבוצת נטייה אחרת: קבוצה של לקסמות שמיישמים עליהן אותם חוקי נטייה. החוקים האלה הם יחסים רב-צדדים מהסוג שכבר ראינו. את החוקים שאנחנו דנים בהם עכשיו אפשר לנסח כדלהלן.

$\{[C_1oC_2eC_3/M.SG], [C_1oC_2eC_3et/F.SG], [C_1oC_2eC_3im/M.PL], [C_1oC_2eC_3ot/F.PL]\}$	קַל-שְׁלֵמִים
$\{[C_1aC_2/M.SG], [C_1aC_2a/F.SG], [C_1aC_2im/M.PL], [C_1aC_2ot/F.PL]\}$	קַל-ע"י
$\{[niC_1C_2aC_3/M.SG], [niC_1C_2eC_3et/F.SG], [niC_1C_2aC_3im/M.PL], [niC_1C_2aC_3ot/F.PL]\}$	נִפְעַל
$\{[meC_1aC_2eC_3/M.SG], [meC_1aC_2eC_3et/F.SG], [meC_1aC_2eC_3im/M.PL], [meC_1aC_2eC_3ot/F.PL]\}$	פְּעַל
$\{[maC_1C_2iC_3/M.SG], [maC_1C_2iC_3a/F.SG], [maC_1C_2iC_3im/M.PL], [maC_1C_2iC_3ot/F.PL]\}$	הַפְעִיל

סימון אלטרנטיבי, יותר קל לקריאה, הוא רשימת פרדיגמה מסורתית:

נִפְעַל		קַל-ע"י		קַל-שְׁלֵמִים	
$niC_1C_2aC_3$	$niC_1C_2aC_3im$	C_1aC_2	C_1aC_2im	$C_1oC_2eC_3$	$C_1oC_2eC_3im$
$niC_1C_2eC_3et$	$niC_1C_2aC_3ot$	C_1aC_2a	C_1aC_2ot	$C_1oC_2eC_3et$	$C_1oC_2eC_3ot$
פְּעַל		הַפְעִיל			
$meC_1aC_2eC_3$	$meC_1aC_2eC_3im$	$maC_1C_2iC_3$	$maC_1C_2iC_3im$		
$meC_1aC_2eC_3et$	$meC_1aC_2eC_3ot$	$maC_1C_2iC_3a$	$maC_1C_2iC_3ot$		

בלי קשר לבחירת הסימון, החוקים האלה, הכללות על קבוצות נטייה, מהווים הביטוי הפורמלי של נטיית זמן הווה בעברית. מדובר בחוקים עם פירוט פונולוגי מלא; אפשר לקבוע את כל הצורות בפרדיגמה מכל אחת מהצורות. אפשר לכנות אותם חוקי פרדיגמה.

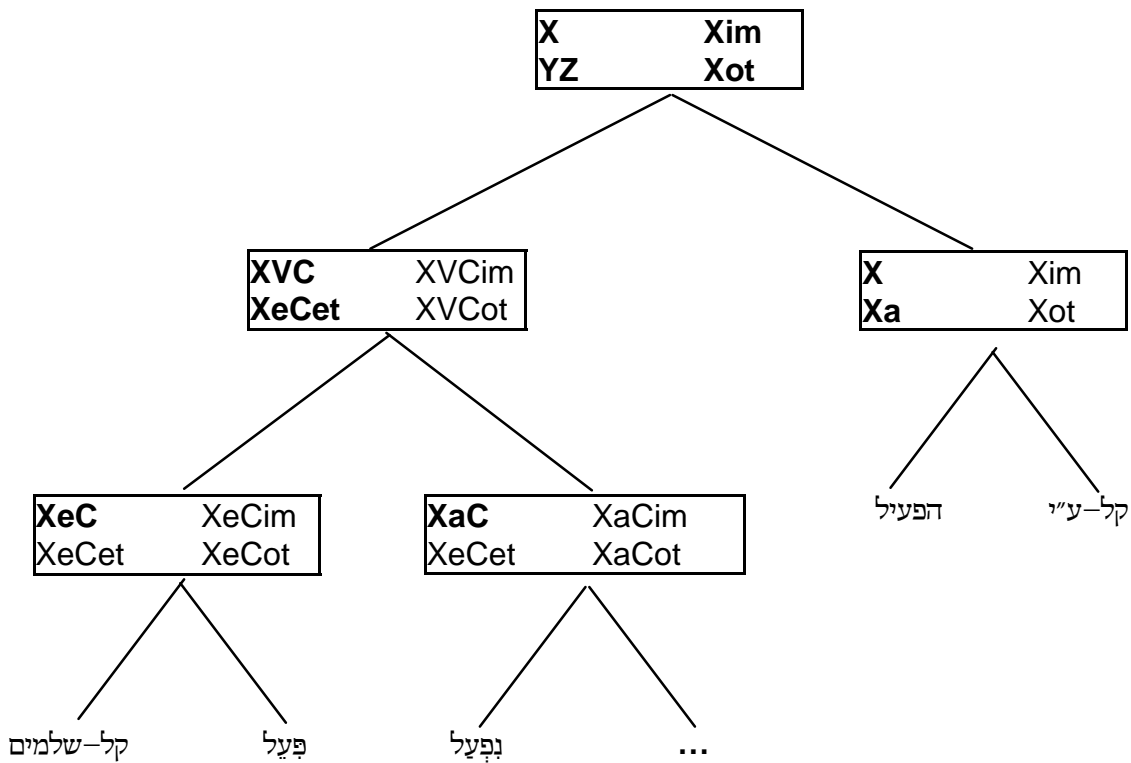
קבוצות נטייה, עמ' 2

בדיקה שניה מגלה שחוקי הפרדיגמה האלה אינם שונים לגמרי אחד מהשני. בעצם, אפשר לסווג את הקבוצות בקבוצות עיליות. למשל:

- בכל הקבוצות, צורת זכר רבים נוצרת ע"י הוספת -im) וצורת נקבה רבים ע"י הוספת -ot).
  - צורת נקבה יחיד נוצרת ע"י הוספת משהו: או -et) או -a).
  - בקבוצות שבהן מוסיפים et בצורת הנקבה יש שתי אפשרויות לתנועה האחרונה של הבסיס:
    - התנועה היא /e/ בכל הצורות.
    - התנועה היא /e/ בצורת נקבה יחיד ו-/a/ בכל הצורות האחרות.
  - בקבוצות מסוימות מוסיפים את התחילית m-) - (m-) ובאחרים אין תחילית.

אפשר להתייחס לקבוצות הנטייה הבסיסיות כמיקרו־קבוצות; או הקבוצות העיליות יהיו מקרו־קבוצות. כפי שקבוצות נטייה (חוקים מורפולוגיים) מנוסחים עם סכמות מילים, הקבוצות העיליות מנוסחים כסכמות חוקים. בניגוד למיקרו־קבוצות, המקרו־קבוצות לא מספקים את כל המידע הפונולוגי הדרוש לבנות פרדיגמה שלמה.

המיקרו־קבוצות והמקרו־קבוצות מסודרות בהירארכיה בה הקבוצות התחתיות יורשות תכונות מהקבוצות העיליות: את ההירארכיה הזאת מכנים הירארכיית הורשה. את הירארכיית ההורשה לכל הקבוצות שהוזכרו למעלה חוץ מהאחרונה אפשר לייצג ככה. (לחסוך במקום, רשומים שמות הבניינים במקום חוקי הפרדיגמות שלהם.)

שאלת התחילית m-) איננה קשורה להירארכיית ההורשה הזאת. המקרו־קבוצות כאן הן עצמאיות לגמרי מהמקרו־קבוצות הקודמות.

